

Zanimive pripovedi profesorja Silvestra.

8. Potovanje na luno.

(Nadaljevanje.)

rofesor je nadaljeval: »Povedal sem vam že, da je izmed vseh nebesnih teles luna najbližja naši zemlji, pa da je tudi najbolj poznata in poleg solnca najzanimivejša naša sosedka. Oddaljena je luna od zemlje le 380.000 km. Popotnik bi prehodil to daljavo v desetih letih, če bi hodil noč in dan. Seveda pa ta razdalja ni vedno enaka. Mesec se približa zemlji celo na 365.200 km in se ji oddalji največ na 403.600 km.«

Da obide luna pot okrog zemlje, rabi natančno 27 dni 7 ur 43 minut. V tem času dovrši svoj polni krog.

Po obsegu je luna ali mesec petdesetkrat manjša od naše zemlje. Njen premer znaša 3473 km. Ako bi gledali z meseca na zemljo, bi se nam videla zemlja v premeru trikrat in dve tretjini večja.

In kakšno je neki lunino površje? Videli ste ga, otroci, z daljnogledom. Pa kaj ste opazili?«

Vsi smo se takrat oglasili:

»Gore, pa morja, pa ceste, pa vode!«

»Pa kaj še?« je silil gospod profesor v nas. Mi smo molčali. Nihče ni vedel povedati kaj več. Zato se je profesor po svoji stari profesorski navadi nekoliko razhudil, pa nas je začel oštevati, češ:

»Grinte zanikarne, slabe ali pa površne oči imate! Čudno, da niste opazili na luni še tudi slonov in velblodov, vojakov in kanonov, smrdokaver in vrabcev. Pa saj z vami tako nič ni. Že vidim, da vam moram razložiti vse bolj podrobno.«

Spet je potegnil dobri mož precejšen ščep tobaka, obrisal svojo jezo in tobak z nam že dobro poznanim višnjevim robcem, pomlaskal z jezikom, pa ošvrknil z očmi nekatere izmed nas, ki so pričeli šepetati.

»Že s prostim očesom in toliko bolj še z daljnogledom opazimo na mesecu različne temne lise in pege. V prejšnjih vekih so imenovali te pege »morja«, in to ime se je ohranilo še tudi dandanes, dasi vemo, da na mesecu ni vode. Nekatere teh peg imenujemo »rodovitno morje«, »mirno morje«, »kritično morje«, »jasno morje« itd., seveda vsa brez vode. Dognano je namreč, da na mesecu ni vode in tudi ne zraka, zato je tam vsako takšno življenje, kot je na zemlji, izključeno. Ker se pa mesec pri svojem obteku zasuče obenem tudi okrog svoje osi, ima vsaka točka na njem 14 dni dan in 14 dni noč. Pri tem štirinajstdnevem obsevanju od solnca se pa površje meseca brez dvoma tudi zelo razgreje, v štirinajstdnevni noči pa spet popolnoma ohladi. To tembolj, ker ondi ni ozračja, ki bi oviralo to ohlajenje. Toplino na površju lune cenijo podnevi na 50 do 100 stopinj Celzija in še čez, a površje se po solnčnem zahodu takoj spet shladi, morebiti na — 200 stopinj Celzija in še nižje.«

Tu se je odkašljajal stari profesor, odprl spet svojo tobačnico, dobro potegnil parkrat duhana v svoj široki nos, otresele prste ter s svojim starinsko-višnjevim robcem ne ravno fino osnažil svoj nos, brado in brke. Med nami pa se je ta in oni na tihem namuznil in šepetnil kako opazko na račun manj priporočljivih navad gospoda Silvestra.

Ko je bilo vse to v redu, je začel profesor iznova z bolj živahnim glasom, rekoč:

»Tako, otroci, zdaj sem vas že nekoliko napasel s suhoparno učenostjo o luni; zdaj bom pa še nekaj dostavil, pa na način, ki vas bo veliko bolj zanimal. Povedal vam bom namreč, kako se je Dolarjev Peterček vozil na luno.«

Vsi smo tedaj posluhnili in radovedneje obrnili ob teh besedah svoje oči v gospoda profesorja. On pa je nadaljeval:

»Tam gori blizu primorske meje stoji na prijaznem griču mogočen kmečki dom, kjer se pravi: pri Dolarjevih. Tam so imeli pred leti učenega profesorja, brata gospodarjevega. Ta profesor je v svojih mlajših letih poučeval zvezdoslovje po raznih slavnih nemških in francoskih visokih šolah. Na svoja stara leta se je pa vrnil v domovino in se nastanil v Ljubljani. Od tam je pa zlasti v poletnih mesecih kaj rad zahajal na svoj rojstni dom. In kadarkoli je prišel, vselej so se ga razveselili — ne samo domači, ampak tudi bližnji in celo daljni sosedje. Radi so ga namreč poslušali, ko jim je ob nedeljskih popoldnevih, včasih pa tudi med tednom, pozno v noč razkrival in opisoval tajnosti zvezd. Kajpada se je z zanimanjem udeleževal teh predavanj tudi Dolarjev Peterček, ki je obiskoval baš tedaj četrti razred na domači ljudski šoli in je že tuintam kaj malega slišal o zvezdah.

Zgodilo se je pa nekoč, ko je Peterček že pozno v noč poslušal svojega strica o zvezdah, da je sredi pripovedovanja trdno zaspal. Tedaj je pa pristopila njegova skrbna mamica in Peterčka kar takega, kakršen je bil, odnesla v njegovo spalnico. Tam ga je slekla in položila na njegovo postelj, ne da bi se Peterček prebudil. Še križ mu je naredila, ga Bogu in Materi božji priporočila, pa ga je prepustila varstvu njegovega angela varuha in sladkim sanjam.

(Nadaljevanje.)

